

APPLYING THEORY TO PRACTICE - AN INNOVATIVE ORIENTATION FOR EXAM CONSTRUCTION IN THE COURSE OF MARXIST-LENINIST PHILOSOPHY AT TAN TRAO UNIVERSITY

Tran Quang Huy^{1*}, Hoang Thi Ngoc Ha¹

¹Tan Trao University, Tuyen Quang Province, Vietnam

Email address: tqhuy@tqu.edu.vn

*Corresponding Author: Tran Quang Huy

<https://doi.org/10.51453/3093-3076/1354>

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	15/8/2025	Innovating examination design is an essential requirement to promote the methodological value and practical applicability of Marxist-Leninist Philosophy. This article examines the reform of exam construction in the Marxist-Leninist Philosophy course in the direction of applying theory to practice, thereby enhancing students' critical thinking capacity and civic qualities in the context of digital transformation. Based on an analysis of the current situation of exam design at Tan Trao University - identifying both strengths and limitations, particularly the predominance of knowledge-reproduction-oriented questions - the paper proposes the development of open-ended essay exams that connect theoretical foundations with contemporary social realities, and simultaneously outlines reform solutions to improve the quality and significance of the course.
Revised:	23/9/2025	
Published:	15/10/2025	
KEYWORDS		
Marxist-Leninist Philosophy; Educational innovation; Examination; Testing and assessment.		

VẬN DỤNG LÝ LUẬN VÀO THỰC TIỄN - ĐỊNH HƯỚNG ĐỔI MỚI RA ĐỀ THI MÔN TRIẾT HỌC MÁC - LÊNIN TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÂN TRÀO

Trần Quang Huy^{1*}, Hoàng Thị Ngọc Hà¹

¹Trường Đại học Tân Trào, Tuyên Quang, Việt Nam

Địa chỉ email: tqhuy@tqu.edu.vn

*Tác giả liên hệ: Trần Quang Huy

<https://doi.org/10.51453/3093-3076/1354>

THÔNG TIN BÀI BÁO	TÓM TẮT
Ngày nhận bài: 15/8/2025	Đổi mới ra đề thi là yêu cầu tất yếu nhằm phát huy giá trị phương pháp luận và tính ứng dụng của môn Triết học Mác - Lênin. Bài báo nghiên cứu việc đổi mới cách thức ra đề thi môn Triết học Mác - Lênin theo hướng vận dụng lý luận vào thực tiễn nhằm nâng cao năng lực tư duy phản biện và phẩm chất công dân cho sinh viên trong bối cảnh chuyển đổi số. Trên cơ sở phân tích thực trạng ra đề tại Trường Đại học Tân Trào, chỉ ra ưu điểm và tồn tại, đặc biệt là việc đề thi còn nặng tính tái hiện kiến thức, bài báo đề xuất xây dựng đề thi tự luận mở, gắn lý luận với thực tiễn xã hội, đồng thời đưa ra giải pháp đổi mới đề nâng cao chất lượng, ý nghĩa của môn học.
Ngày hoàn thiện: 23/9/2025	
Ngày đăng: 28/10/2025	
TỪ KHÓA	
Triết học Mác - Lênin; Đổi mới giáo dục; Đề thi, kiểm tra, đánh giá.	

1. Giới thiệu

Triết học Mác - Lênin, với tư cách là hạt nhân lý luận của thế giới quan và phương pháp luận khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin giữ vị trí nền tảng trong hệ thống các môn khoa học Mác - Lênin nói riêng và trong chương trình giáo dục đại học ở Việt Nam nói chung. Việc nghiên cứu, giảng dạy và học tập Triết học Mác - Lênin không chỉ trang bị cho sinh viên những tri thức lý luận cốt lõi về sự phát triển của thế giới tự nhiên, xã hội và tư duy mà còn nhằm hình thành cho người học thế giới quan duy vật biện chứng, phương pháp luận khoa học - nhân tố có ý nghĩa quyết định trong việc định hướng tư duy, hành động và phát triển nhân cách cách mạng cho sinh viên trong giai đoạn hiện nay.

Trong quá trình đào tạo, hoạt động kiểm tra, đánh giá, đặc biệt là hình thức ra đề thi giữ vai trò vô cùng quan trọng trong việc đo lường kết quả học tập, định hướng phương pháp học tập và rèn luyện tư duy cho người học. Đề thi không chỉ là công cụ kiểm tra mức độ tiếp thu tri thức của sinh viên, mà còn góp phần thúc đẩy khả năng tư duy độc lập, năng lực phản biện và kỹ năng vận dụng lý luận vào thực tiễn - những phẩm chất thiết yếu của sinh viên trong bối cảnh hiện nay. Đặc biệt, đối với môn Triết học Mác - Lênin, việc kiểm tra, đánh giá càng cần phải thể hiện rõ tinh thần vận dụng lý luận vào giải quyết các vấn đề thực tiễn, khắc phục tình trạng học thụ động, học thuộc lòng máy móc, thiếu sáng tạo, thiếu gắn kết với đời sống xã hội.

Thực tiễn giảng dạy môn Triết học Mác - Lênin tại Trường Đại học Tân Trào những năm qua cho thấy, mặc dù đã có những đổi mới về nội dung (theo quy định) và phương pháp giảng dạy, song cách thức ra đề thi vẫn còn những hạn chế nhất định. Cách ra đề chủ yếu dừng lại ở dạng đề kiểm tra tái hiện kiến thức, ít tạo cơ hội để sinh viên vận dụng tư duy lý luận vào phân tích các vấn đề thực tiễn. Trong bối cảnh đổi mới giáo dục đại học hiện nay, yêu cầu đặt ra là phải nâng cao chất lượng đào tạo, phát triển toàn diện năng lực người học, đặc biệt là năng lực tư duy phản biện, tư duy hệ thống và khả năng vận dụng lý luận vào đời sống thực tế. Điều này đòi hỏi cần có những công trình nghiên cứu nghiêm túc, khoa học và có tính khả thi về việc đổi mới cách thức ra đề thi môn Triết học Mác - Lênin theo hướng gắn lý luận với thực tiễn.

Xuất phát từ yêu cầu thực tiễn đó, bài viết tập trung phân tích thực trạng cách thức ra đề thi môn Triết học Mác - Lênin tại Trường Đại học Tân Trào, chỉ ra những tồn tại, hạn chế và đề xuất các giải pháp đổi mới nhằm góp phần nâng cao chất lượng dạy và học môn học này, qua đó góp phần thực hiện hiệu quả mục tiêu đào tạo sinh viên phát triển toàn diện cả về trí tuệ, đạo đức và năng lực thực tiễn trong thời đại mới.

2. Phương pháp nghiên cứu

Từ các công trình nghiên cứu đã công bố, các tài liệu có liên quan; thu thập dữ liệu kết quả đánh giá môn học từ Nhà trường, các dữ liệu thứ cấp của Bộ Giáo dục và Đào tạo; tiến hành trao đổi trực tiếp với giảng viên bộ môn, đại diện sinh viên; qua quan sát thực tiễn công tác giảng dạy, ra đề, chấm thi của bản thân. Tác giả phân tích để phát hiện và khai thác các khía cạnh khác nhau của chủ đề nghiên cứu, làm tái hiện, giải thích quy luật, đưa ra những phán đoán về bản chất các quy luật của sự vật, hiện tượng, từ đó xây dựng luận cứ khoa học về vấn đề ra đề thi môn học Triết học Mác - Lênin tại Trường Đại học Tân Trào. Các số liệu thống kê khảo sát thực trạng được xử lý tỷ lệ %, tính trung bình bằng phần mềm Microsoft Excel.

3. Kết quả

3.1. Cơ sở lý luận và thực tiễn của vấn đề nghiên cứu

Giáo dục lý luận chính trị cho thế hệ trẻ, đặc biệt là sinh viên luôn được Chủ tịch Hồ Chí Minh coi là nhiệm vụ chiến lược nhằm xây dựng lực lượng kế cận vừa “hồng” vừa “chuyên”. Sinh viên, với vai trò là lực lượng trí thức trẻ trong tương lai, không chỉ cần giỏi chuyên môn mà còn phải có lập trường tư tưởng vững vàng, phẩm chất đạo đức cách mạng trong sáng và bản lĩnh chính trị kiên định. Người từng căn dặn: *“Thanh niên muốn làm chủ tương lai, trước hết phải hiểu biết lý luận Mác - Lênin để có thể giới quan đúng đắn và phương pháp cách mạng khoa học”*. Trước không ít những tác động tiêu cực của mặt trái xã hội và những thủ đoạn “diễn biến hòa bình”, xuyên tạc nền tảng tư tưởng của Đảng. Vấn đề này, Người cũng nhấn mạnh: *“Muốn tiến bộ, phải học tập chính trị. Học để hiểu đường lối, chính sách của Đảng, để giữ vững lập trường cách mạng”*. Với tinh thần đó, việc học lý luận chính trị không phải là hình thức bắt buộc mà là nhu cầu tự thân của người trí thức chân chính, thể hiện trách nhiệm chính trị và tinh thần yêu nước trong thời đại mới. Hơn nữa, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn gắn việc học với hành, lý luận với thực tiễn. Người khẳng định: *“Lý luận mà không có thực hành là lý luận suông, thực hành mà không có lý luận thì như người mù đi đêm”*. Đối với sinh viên, điều này càng trở nên cấp thiết, bởi nếu thiếu nền tảng lý luận chính trị, việc tiếp cận, đánh giá và giải quyết các vấn đề xã hội sẽ dễ bị sai lệch, cảm tính và lệ thuộc.

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng và chuyển đổi số diễn ra mạnh mẽ, Đảng và Nhà nước ta đã xác định giáo dục, đào tạo, đặc biệt là giáo dục đại học, đóng vai trò then chốt trong sự nghiệp phát triển bền vững đất nước. Văn kiện Đại hội XIII của Đảng nhấn mạnh yêu cầu: *“Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ, toàn diện giáo dục và đào tạo, nhất là giáo dục đại học; phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và hội nhập quốc tế”*. Bên cạnh đó, Đảng ta cũng đặc biệt coi trọng việc tăng cường giáo dục lý luận chính trị, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng và bản lĩnh chính trị cho sinh viên, xem đây là một trong những nhiệm vụ trung tâm của công tác giáo dục đại học.

Đối với chương trình giáo dục các môn lý luận chính trị, Bộ Giáo dục và Đào tạo chỉ đạo thực hiện theo hướng chuẩn hóa, hiện đại hóa và tăng cường tính thực tiễn. Văn bản số 3056/BGDĐT-GDDH (19/7/2019) về hướng dẫn thực hiện chương trình, giáo trình các môn lý luận chính trị mới áp dụng từ năm học 2019 - 2020, Bộ yêu cầu phương pháp phải khuyến khích sinh viên đọc trước tài liệu, giảng những nội dung cơ bản, áp dụng phương tiện dạy học hiện đại, tăng cường học qua tình huống và thực tế. Theo định hướng mới, môn Triết học Mác - Lênin không chỉ nhằm cung cấp hệ thống tri thức lý luận về chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử, mà còn hướng tới việc phát triển năng lực tư duy lý luận, năng lực giải quyết vấn đề và vận dụng tri thức triết học vào hoạt động học tập, nghiên cứu và đời sống thực tiễn; lấy người học làm trung tâm, lấy việc hình thành thế giới quan khoa học và phương pháp luận biện chứng làm mục tiêu cốt lõi; đồng thời, cần tăng cường tổ chức các hoạt động học tập tích cực, tư duy phản biện, thảo luận, phân tích và đánh giá các vấn đề xã hội dưới ánh sáng lý luận Mác - Lênin. Do đó, yêu cầu đặt ra đối với giảng viên không chỉ là truyền đạt kiến thức, mà còn phải tạo điều kiện để sinh viên chủ động chiếm lĩnh tri thức và rèn luyện năng lực tư duy độc lập, sáng tạo.

Trong bối cảnh chuyển đổi số giáo dục và đào tạo, phương pháp kiểm tra, đánh giá sinh viên cũng đứng trước yêu cầu phải thay đổi căn bản, từ đánh giá kết quả học tập sang đánh giá năng lực toàn diện của người học. Điều này càng có ý nghĩa đặc biệt đối với các môn lý luận chính trị, vốn thường bị đánh giá là “khô khan”, khó tiếp cận nếu thiếu sự đổi mới về phương pháp và công cụ kiểm tra. Theo tinh thần của Thông tư số 08/2021/TT-BGDĐT ban hành quy chế đào tạo trình độ đại học, các cơ sở giáo dục cần “*đa dạng hóa hình thức kiểm tra, đánh giá, bảo đảm đánh giá đúng năng lực của người học*”, trong đó khuyến khích các hình thức đánh giá mở, yêu cầu vận dụng kiến thức vào thực tiễn, phát triển năng lực tư duy phản biện và giải quyết vấn đề. Đặc biệt, trong bối cảnh mà sinh viên có điều kiện tiếp cận tri thức một cách đa chiều và đa phương tiện thì việc kiểm tra, đánh giá không thể chỉ dựa trên trí nhớ hay tái hiện kiến thức, mà cần hướng đến việc đo lường khả năng phân tích, đánh giá, lập luận và vận dụng lý luận để xử lý các tình huống thực tiễn. Đây cũng chính là cách để phát huy năng lực tư duy biện chứng, tư duy phản biện và phát triển phẩm chất công dân tích cực của sinh viên trong xã hội hiện đại.

Như vậy, đổi mới cách thức ra đề thi môn Triết học Mác - Lênin theo hướng vận dụng lý luận vào thực tiễn là yêu cầu tất yếu, cấp thiết nhằm đáp ứng mục tiêu nâng cao chất lượng giảng dạy các môn lý luận chính trị, đồng thời thực hiện hiệu quả định hướng đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo trong thời kỳ hội nhập và phát triển.

3.2. Thực trạng ra đề thi môn Triết học Mác - Lênin tại Trường Đại học Tân Trào

Công tác kiểm tra, đánh giá nói chung và ra đề thi nói riêng là khâu quan trọng trong quá trình giảng dạy các môn lý luận chính trị, trong đó có môn Triết học Mác - Lênin. Tại Trường Đại học Tân Trào, hoạt động này đã có nhiều chuyển biến tích cực trong những năm gần đây. Tuy nhiên, bên cạnh những ưu điểm đáng ghi nhận, vẫn còn tồn tại không ít bất cập, cần được nhìn nhận một cách khách quan, khoa học để từ đó đề xuất các giải pháp phù hợp.

a. Ưu điểm

Một trong những điểm sáng trong công tác ra đề thi môn Triết học Mác - Lênin tại Trường là việc các đề thi đã bám sát nội dung chương trình và chuẩn đầu ra của học phần. Đề thi thường bao gồm các nội dung trọng tâm, phản ánh chính xác yêu cầu của chương trình đào tạo hiện hành, đảm bảo tính định hướng và tính hệ thống trong kiểm tra kiến thức sinh viên. Bên cạnh đó, cấu trúc đề thi đã có sự phân hóa về mức độ nhận thức, bao gồm các câu hỏi ở các bậc từ nhận biết, thông hiểu đến vận dụng. Cách thiết kế này góp phần đánh giá tương đối toàn diện năng lực tiếp thu và xử lý kiến thức của người học, đồng thời giúp giảng viên phát hiện được sự chênh lệch về năng lực giữa các nhóm đối tượng sinh viên.

Thực hiện Quyết định số 853/QĐ-ĐHTT ngày 15/10/2021 của Hiệu trưởng Trường Đại học Tân Trào về việc ban hành Quy định xây dựng, quản lý và sử dụng ngân hàng đề thi kết thúc học phần, Bộ môn Lý luận chính trị đã xây dựng và được nghiệm thu ngân hàng đề thi kết thúc học phần Triết học Mác - Lênin. Một số đề thi đã bắt đầu có xu hướng yêu cầu sinh viên liên hệ với thực tiễn xã hội, từ đó khuyến khích khả năng tư duy, phân tích và lập luận mang tính cá nhân. Những câu hỏi dạng này tuy chưa phổ biến nhưng đã mở ra hướng tiếp cận tích cực, góp phần tạo chuyển biến bước đầu trong việc đổi mới phương pháp đánh giá theo tinh thần vận dụng lý luận vào thực tiễn. Ngày 25/7/2025, Nhà trường ban hành Quyết định số

744/QĐ-ĐHTT Quy định xây dựng, quản lý và sử dụng ngân hàng đề và đề thi kết thúc học phần tại Trường Đại học Tân Trào, thay thế Quyết định số 853/QĐ-ĐHTT. Trong quy định mới, Nhà trường yêu cầu: *“Câu hỏi thi phải kiểm tra được kiến thức cơ bản, khả năng vận dụng và các kỹ năng cần thiết của người ..., kích thích tư duy sáng tạo và rèn luyện kỹ năng thực hành, vận dụng. Câu hỏi thi phải không chỉ kiểm tra kiến thức mà còn đánh giá kỹ năng, thái độ theo hướng tiếp cận năng lực. Khuyến khích việc ra đề thi theo hướng mở để người học vận dụng các kiến thức đã học trình bày, lý giải vấn đề theo chính kiến của cá nhân”*.

b. Hạn chế

Bên cạnh những điểm tích cực, trên thực tế, phần lớn đề thi vẫn mang tính chất kiểm tra khả năng tái hiện kiến thức lý luận một cách thụ động. Nhiều câu hỏi vẫn thiên về ghi nhớ nội dung sách giáo trình, công thức hóa vấn đề và ít tạo điều kiện cho sinh viên phát huy tư duy độc lập, sáng tạo. Điều này dẫn đến hiện tượng học vẹt, học đối phó, làm suy giảm tính hấp dẫn và hiệu quả giáo dục của môn học.

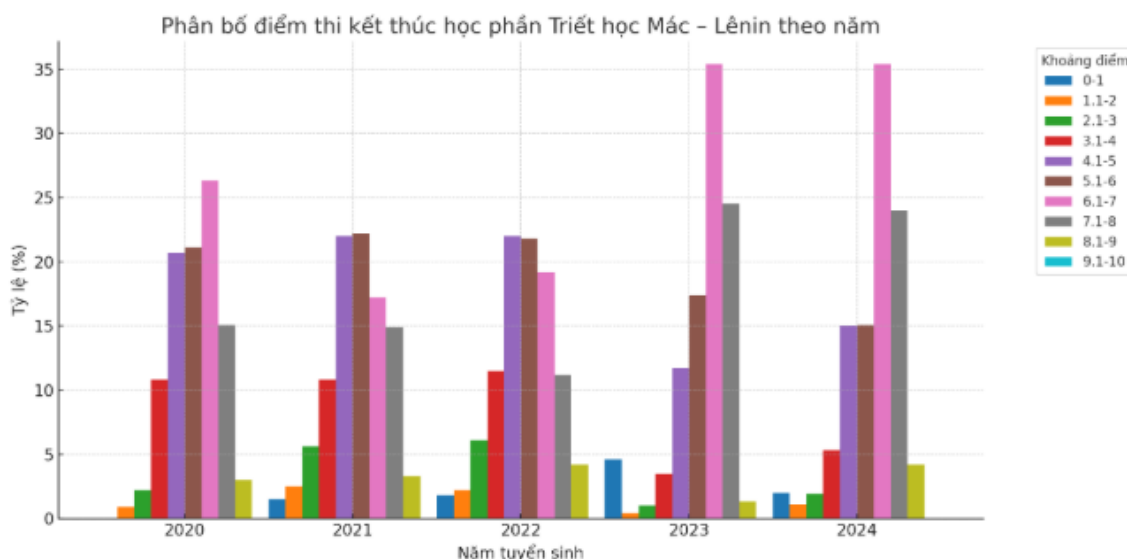
Mặc dù đã có một số câu hỏi yêu cầu liên hệ thực tiễn, song nhìn chung các dạng liên hệ vẫn còn rất chung chung, sơ lược, thiếu chiều sâu, nhất là chưa cập nhật những vấn đề thời sự đang đặt ra trong đời sống xã hội hiện nay. Ví dụ như: *“Triết học Mác đã làm một cuộc cách mạng trong lịch sử triết học? Giải thích sự thống nhất giữa tính đảng và tính khoa học trong Triết học Mác”*; *“Phân tích Định nghĩa Vật chất của V. Lênin và làm rõ giá trị khoa học của định nghĩa?”*; *“Phân tích nguồn gốc của ý thức. Nguồn gốc nào giữ vai trò quyết định nhất với việc hình thành ý thức? Cho ví dụ minh họa.”*; *“Phân tích nguyên lý về mối liên hệ phổ biến? Ý nghĩa phương pháp luận.”*; *“Phân tích điều kiện khách quan và nhân tố chủ quan trong cách mạng xã hội. Lấy ví dụ chứng minh?”*. Một số đề có nội dung lặp đi lặp lại qua nhiều kỳ thi (do chọn ngẫu nhiên), thiếu tính sáng tạo, chưa kích thích được sinh viên chủ động tư duy và vận dụng tri thức triết học vào phân tích thực tiễn xã hội. Đặc biệt, khi Nhà trường đã ban hành ngân hàng đề thi của môn học, sinh viên ở tất cả các hình thức đào tạo và nhiều khóa tuyển sinh sẽ chỉ được đánh giá bằng những câu hỏi ấn định này, điều đó càng làm giảm tính cập nhật thực tế xã hội, tạo thêm khoảng cách giữa lý luận với thực tiễn. Trong quy định mới nhất về việc xây dựng ngân hàng đề thi, đối với học phần Triết học Mác - Lênin còn có mâu thuẫn ở quy định: *“Câu hỏi thi phân loại được trình độ của người học, đảm bảo tính cập nhật và có thể sử dụng nhiều năm cho các khóa đào tạo”*.

Quan trọng hơn, nhiều đề thi chưa thực sự kiểm tra được năng lực vận dụng các quan điểm, quy luật và phạm trù triết học vào giải quyết các vấn đề thực tiễn đang diễn ra trong cuộc sống. Do đó, dù đạt điểm trung bình, sinh viên vẫn có thể không hiểu rõ bản chất của các nội dung học tập, không phát triển được kỹ năng tư duy phản biện hay năng lực giải thích, đánh giá và định hướng hành động trên nền tảng triết học Mác - Lênin. Trong khi đó, giá trị, ý nghĩa quan trọng nhất của môn học Triết học Mác - Lênin chính là nội dung *“Ý nghĩa phương pháp luận”* của từng nội dung môn học.

c. Kết quả đánh giá học phần Triết học Mác - Lênin ở những khóa tuyển sinh từ năm 2020 đến 2024

Trong giai đoạn từ năm 2020 đến 2024, Trường Đại học Tân Trào đã tổ chức thi hết học phần môn Triết học Mác - Lênin cho tổng số 3.716 sinh viên thuộc 05 khóa tuyển sinh. Biểu đồ

cho thấy, kết quả thi học phần Triết học Mác - Lênin giai đoạn 2020 - 2024 cho thấy xu hướng phân bố điểm khá rõ rệt theo thời gian. Nhóm điểm khá (6,1 – 7,0) chiếm tỷ lệ cao nhất với 27,8% trên tổng số sinh viên, tiếp theo là nhóm điểm trung bình - khá (5,1 – 6,0) chiếm 18,5% và nhóm điểm khá giỏi (7,1 – 8,0) chiếm 19,5%. Điều này phản ánh phần lớn sinh viên đạt mức điểm từ trung bình đến khá, chiếm hơn 65% tổng số. Ngược lại, nhóm điểm rất thấp (0 - 3) chỉ chiếm khoảng 7% (gồm 2,4% cho 0 - 1; 1,4% cho 1,1 - 2; 3,2% cho 2,1 - 3), cho thấy tỷ lệ sinh viên không đạt yêu cầu khá nhỏ. Tỷ lệ đạt điểm xuất sắc (8,1 - 9) chỉ 3,9% và hoàn toàn không có sinh viên đạt điểm tuyệt đối (9,1 - 10).

Hình 1: Phân bố điểm thi kết thúc học phần Triết học Mác – Lenin theo năm

Khảo sát, phân tích việc thi kết thúc học phần Triết học Mác - Lênin tại Trường Đại học Tân Trào từ khóa tuyển sinh năm 2020 đến 2024 còn cho thấy phần lớn sinh viên có biểu hiện học tập mang tính hình thức, ghi nhớ máy móc nội dung lý luận, không hiểu thực chất ý nghĩa triết học và giá trị vận dụng của các khái niệm, phạm trù, quy luật. Điều này phản ánh rõ ràng ảnh hưởng từ cách thức ra đề thi còn nặng tính “học thuộc lòng”. Bởi, trong các đề của bộ đề thi hiện hành, phần kiến thức mang tính hàn lâm, học thuật luôn chiếm trên 60% mỗi câu hỏi. Kỹ năng vận dụng tri thức triết học vào phân tích các vấn đề xã hội còn rất hạn chế, nhất là trong những tình huống đòi hỏi tư duy phản biện hoặc đánh giá đa chiều. Việc trả lời các câu hỏi mang tính chất mở hoặc gắn với thực tiễn còn yếu, nhiều sinh viên lúng túng, thiếu luận cứ và không làm chủ được kiến thức cơ bản. Điều này cho thấy sự thiếu đồng bộ giữa mục tiêu đào tạo, nội dung chương trình với phương pháp kiểm tra, đánh giá và hiệu quả tiếp nhận của người học.

3.3. Đề xuất định hướng ra đề theo hình thức tự luận vận dụng lý luận vào thực tiễn

Trong xu thế đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục đại học hiện nay, việc xây dựng đề thi môn Triết học Mác - Lênin theo hướng phát triển năng lực tư duy, năng lực vận dụng lý luận vào thực tiễn là yêu cầu cấp thiết. Hình thức đề thi tự luận không chỉ giúp kiểm tra khả năng tiếp thu kiến thức, mà còn tạo điều kiện phát triển tư duy phản biện, năng lực lập luận khoa học và khả năng giải quyết vấn đề thực tiễn của sinh viên. Để đạt được mục tiêu đó, việc thiết kế đề thi cần

tuân thủ những nguyên tắc khoa học và sư phạm, đồng thời gợi mở những dạng đề phù hợp với đặc điểm của người học.

a. Nguyên tắc xây dựng đề thi

Thứ nhất, đề thi cần bảo đảm tính khoa học, xuất phát từ nội dung cốt lõi của chương trình học phần, bám sát chuẩn đầu ra theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Nội dung câu hỏi phải có cơ sở lý luận rõ ràng, phản ánh những vấn đề trung tâm của Triết học Mác - Lênin như chủ nghĩa duy vật biện chứng, chủ nghĩa duy vật lịch sử, các quy luật và phạm trù triết học cơ bản.

Thứ hai, đề thi cần kết hợp hài hòa giữa kiểm tra kiến thức lý luận và đánh giá năng lực tư duy phản biện, khả năng vận dụng tri thức vào thực tiễn. Câu hỏi không nên chỉ dừng lại ở yêu cầu trình bày nội dung, mà cần được thiết kế theo cấu trúc “một vấn đề lý luận + một yêu cầu vận dụng, phân tích tình huống cụ thể”, tạo điều kiện để sinh viên thể hiện sự hiểu biết và khả năng áp dụng linh hoạt.

Thứ ba, đề thi cần phù hợp với trình độ nhận thức và đặc điểm tư duy của sinh viên không chuyên lý luận chính trị. Theo đó, các câu hỏi nên được trình bày rõ ràng, mạch lạc, tránh quá trừu tượng hoặc mang tính hàn lâm tuyệt đối. Hệ thống câu hỏi cần hướng tới việc kích thích sinh viên tư duy độc lập, biết liên hệ kiến thức đã học với những vấn đề gần gũi trong đời sống kinh tế, chính trị, xã hội hiện nay.

b. Một số mẫu đề thi gợi ý

Để cụ thể hóa các định hướng nêu trên, dưới đây là một số mẫu đề thi tự luận theo hướng vận dụng lý luận triết học Mác - Lênin vào phân tích thực tiễn xã hội:

Mẫu đề 1: *Trình bày quan điểm của Triết học Mác - Lênin về vai trò của con người trong lịch sử. Từ đó, anh/chị hãy phân tích vai trò của thế hệ trẻ trong công cuộc chuyển đổi số quốc gia hiện nay.*

Mẫu đề này giúp sinh viên hiểu sâu sắc nguyên lý về vai trò sáng tạo của con người - chủ thể lịch sử, đồng thời khơi dậy trách nhiệm công dân và năng lực hành động trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp lần thứ tư.

Mẫu đề 2: *Anh/chị hãy làm rõ luận điểm: “sự phát triển là kết quả của sự đấu tranh giữa các mặt đối lập” trong phép biện chứng duy vật. Liên hệ với vấn đề xung đột lợi ích trong phát triển kinh tế và bảo vệ môi trường ở Việt Nam hiện nay.*

Mẫu đề này yêu cầu sinh viên nắm vững một nguyên lý cơ bản của phép biện chứng duy vật và biết vận dụng để phân tích một vấn đề thời sự, có tính chất phức hợp và liên ngành, từ đó rèn luyện tư duy biện chứng.

Mẫu đề 3: *Vận dụng phép biện chứng duy vật để phân tích hiện tượng “thông tin giả” trên mạng xã hội và đề xuất cách tiếp cận, xử lý đúng đắn của sinh viên.*

Đây là mẫu đề có tính ứng dụng cao, giúp sinh viên nhận diện và lý giải các hiện tượng xã hội phức tạp dưới góc nhìn triết học, qua đó nâng cao kỹ năng tư duy phản biện và định hướng hành động phù hợp với đạo đức xã hội.

Những mẫu đề thi nêu trên là ví dụ tiêu biểu cho định hướng đổi mới công tác kiểm tra, đánh giá môn Triết học Mác - Lênin theo tinh thần phát huy năng lực tư duy độc lập, khả năng

phân tích và vận dụng lý luận vào thực tiễn đời sống, phù hợp với xu thế giáo dục hiện đại và đặc điểm của người học trong thời đại chuyển đổi số.

3.4. Một số giải pháp nâng cao chất lượng ra đề và giảng dạy

Việc đổi mới cách thức ra đề thi môn Triết học Mác - Lênin không thể tách rời tiến trình nâng cao chất lượng giảng dạy nói chung và phát triển năng lực sư phạm của đội ngũ giảng viên lý luận chính trị nói riêng. Từ thực tiễn giảng dạy tại Trường Đại học Tân Trào, có thể xác định một số giải pháp thiết thực và khả thi như sau:

Thứ nhất, tập huấn, nâng cao năng lực sư phạm và kỹ năng ra đề cho giảng viên lý luận chính trị

Năng lực ra đề thi không chỉ đòi hỏi hiểu biết sâu sắc về nội dung chuyên môn mà còn cần kỹ năng sư phạm trong việc thiết kế các câu hỏi đánh giá phù hợp với mục tiêu học phần, năng lực người học và định hướng phát triển tư duy. Do đó, cần tổ chức các lớp bồi dưỡng chuyên đề về đổi mới kiểm tra, đánh giá, tập trung vào kỹ thuật xây dựng câu hỏi tự luận mở, câu hỏi đánh giá năng lực tư duy phản biện và vận dụng kiến thức lý luận vào thực tiễn. Bên cạnh đó, giảng viên cần được trang bị các công cụ đánh giá hiện đại và linh hoạt, phù hợp với chuyển đổi số trong giáo dục, như phần mềm ngân hàng đề, nền tảng chấm bài trực tuyến hỗ trợ phản hồi mang tính định hướng học tập cho sinh viên.

Thứ hai, tổ chức các buổi sinh hoạt chuyên môn về phương pháp kiểm tra, đánh giá học phần Triết học Mác - Lênin

Sinh hoạt chuyên môn không chỉ là diễn đàn để chia sẻ kinh nghiệm giảng dạy mà còn là nơi trao đổi học thuật và thống nhất quan điểm trong công tác kiểm tra, đánh giá. Nhà trường, khoa, Bộ môn Lý luận chính trị cần duy trì thường xuyên các hội thảo nội bộ, tọa đàm chuyên đề về đổi mới đề thi, đặc biệt tập trung vào phương pháp thiết kế đề thi tự luận gắn với tình huống thực tiễn, đánh giá theo năng lực. Đồng thời, thông qua sinh hoạt chuyên môn, giảng viên có thể phân tích đề thi mẫu, phản hồi kết quả thi, rút kinh nghiệm từ thực tế, từ đó từng bước nâng cao chất lượng và tính thực tiễn trong khâu kiểm tra, đánh giá học phần Triết học Mác - Lênin.

Thứ ba, khuyến khích sinh viên viết tiểu luận, phân tích vấn đề thực tiễn dưới ánh sáng quan điểm Mác - Lênin

Một trong những phương pháp hiệu quả để rèn luyện tư duy lý luận và khả năng vận dụng là khuyến khích sinh viên viết tiểu luận hoặc thực hiện bài tập phân tích tình huống thực tiễn, sử dụng hệ thống phạm trù, nguyên lý, quy luật của triết học Mác - Lênin để luận giải. Hình thức này không chỉ thay thế cho cách học thụ động mà còn tạo môi trường phát triển tư duy phản biện, kỹ năng viết học thuật, khả năng lập luận có cơ sở khoa học, đồng thời rèn luyện tinh thần trách nhiệm và thái độ công dân tích cực đối với các vấn đề xã hội. Các bài tiểu luận chất lượng cũng có thể được lựa chọn để giới thiệu trong các hội thảo sinh viên nghiên cứu khoa học, từ đó tạo động lực học tập và lan tỏa tư duy lý luận trong sinh viên.

Thứ tư, đổi mới phương pháp giảng dạy: kết hợp lý thuyết với thực tiễn, tình huống và tranh luận

Đổi mới phương pháp giảng dạy là yếu tố then chốt quyết định hiệu quả tiếp thu tri thức và khả năng vận dụng của sinh viên. Giảng viên cần chuyển từ phương pháp truyền thụ một chiều sang phương pháp tương tác, đối thoại, phân tích tình huống, tranh luận và thảo luận

nhóm, nhằm phát huy chủ thể tính của người học và kích thích hứng thú tri nhận tri thức triết học. Bên cạnh đó, cần phải thường xuyên lồng ghép các vấn đề thời sự, các hiện tượng xã hội nổi bật vào bài giảng để tạo “điểm chạm thực tiễn”, từ đó giúp sinh viên hiểu rõ hơn giá trị, vai trò và khả năng ứng dụng của Triết học Mác - Lênin trong đời sống đương đại. Việc thiết kế bài giảng theo hướng tình huống hóa vấn đề (problem-based learning), lồng ghép các phương tiện công nghệ thông tin như video, infographic, nền tảng tương tác số... cũng là hướng đi phù hợp trong thời đại chuyển đổi số hiện nay.

Những giải pháp nêu trên, nếu được triển khai đồng bộ và có sự chỉ đạo chuyên môn sát sao, sẽ góp phần nâng cao chất lượng công tác ra đề thi và giảng dạy môn Triết học Mác - Lênin, qua đó nâng cao hiệu quả giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên Trường Đại học Tân Trào trong bối cảnh mới.

4. Kết luận

Trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo hiện nay, việc đổi mới cách thức ra đề thi môn Triết học Mác - Lênin không chỉ là một đòi hỏi mang tính cấp thiết, mà còn là một yêu cầu khách quan phù hợp với xu thế hiện đại hóa giáo dục đại học và phát triển năng lực toàn diện cho người học. Đề thi, xét về bản chất, không đơn thuần là phương tiện kiểm tra kết quả học tập, mà còn là công cụ định hướng tư duy, góp phần quan trọng trong việc hình thành thế giới quan, phương pháp luận khoa học và năng lực phản biện của sinh viên.

Trong điều kiện hiện nay, khi sinh viên dễ bị chi phối bởi lối học đối phó, học thuộc lòng hình thức, thì đề thi môn Triết học Mác - Lênin cần phải vượt ra khỏi khuôn khổ tái hiện tri thức đơn thuần để trở thành một công cụ kích thích tư duy, giúp sinh viên biết “suy nghĩ theo tinh thần triết học”, tức là biết nhìn nhận các vấn đề của đời sống một cách biện chứng, toàn diện và lịch sử - cụ thể. Chính việc vận dụng tri thức triết học vào thực tiễn sẽ là thước đo xác thực nhất cho hiệu quả giảng dạy và học tập môn lý luận chính trị này. Hơn thế nữa, gắn lý luận với thực tiễn chính là con đường ngắn nhất và thiết thực nhất để khẳng định giá trị khoa học, giá trị cách mạng và giá trị nhân văn sâu sắc của Triết học Mác - Lênin trong đời sống hiện đại. Điều đó không chỉ góp phần nâng cao chất lượng giáo dục lý luận chính trị trong nhà trường mà còn bồi dưỡng bản lĩnh tư tưởng, nhân cách và năng lực hành động có định hướng khoa học cho thế hệ trẻ - những chủ thể trung tâm trong sự nghiệp phát triển đất nước trong kỷ nguyên vươn mình.

Vì vậy, việc tiếp tục nghiên cứu, triển khai các giải pháp đổi mới công tác ra đề thi môn Triết học Mác - Lênin theo hướng vận dụng lý luận vào thực tiễn cần được coi là một nhiệm vụ trọng tâm và lâu dài của các cơ sở giáo dục đại học, trong đó Trường Đại học Tân Trào là một trong những đơn vị có điều kiện thuận lợi để tiên phong thực hiện hiệu quả định hướng quan trọng này.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ho Chi Minh. (1995), *Complete Works*, Vol. 11, National Political Publishing House, p. 145.
2. Ho Chi Minh. (1995), *Complete Works*, Vol. 6, National Political Publishing House, p. 388.
3. Ho Chi Minh. (1995), *Complete Works*, Vol. 5, National Political Publishing House, p. 269.
4. Communist Party of Vietnam. (2021), *Documents of the 13th National Congress of Deputies*, Vol. I. Truth National Political Publishing House, Hanoi, p. 165.

5. Tan Trao University. (2025), Decision No. 744/QD-DHTTr dated July 25, 2025, *Regulations on the Development, Management, and Use of the Question Bank and Final Exams at Tan Trao University*, Clause 1, Article 5, Point b.
6. Tan Trao University. (2025), Decision No. 744/QD-DHTTr dated July 25, 2025, *Regulations on the Development, Management, and Use of the Question Bank and Final Exams at Tan Trao University*, Clause 1, Article 5, Point a.